

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

NSERATE

Conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

BIBL. UNIV. CLUJ-SIBIU
Nr. 1732-1943
Exemplar legal

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foarte înscrisă în Registrul de Publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 300 Lei
Pe 6 luni . . . 180 Lei
Pentru străinătate 90 Lei

Unitatea

Foarte bisericăscă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

AN CREȘTIN

La porțile viitorului gândul, truditul gând omenesc, bate astăzi ostenit și trist. Are plumb în aripi, și povara sângelui vărsat îl îmbrânțește spre abisurile desnădejzii.

Totuși, mai tare decât moartea, în adâncurile vieții mijeste o rază de lumină. Poate că într-una din zilele acestui an nou, 1943, se va arăta peste lume semnul mare așteptat de popoare. Se simte doar în prăvălirea evenimentelor aer de 1918... Poate că se va milostivi Dumnezeu de atâta chin și pârjol păgân și...

„Poate... poate...“ Dar cine știe? — Întrebarea se pierde în hăurile reci ale misterului. Nimeni n'are curajul să-i frângă amenințarea cu răspuns liniștitor.

Doar creștinul, el singur, are o vorbă de spus în pustii marilor nesiguranțe. Peste furi valurilor, barca credinței lui plutește spre liman de mântuire sigură. — Nu cunoaște nici el de pe acum hățșul zădărniciilor viitoare. Dar nici nu-l muncește grija de necunoscut. Fiindcă dincolo de zările arătărilor, el vede mâna Părintelui care îl îndreptează toate.

Mai ales în istoria noastră românească, prezența Ei binecuvântată s'a făcut simțită la toate coiturile destinului. Ea ne-a făcut să creștem aci, din glia Daciei Traiane, croindu-ne prin această așezare drumul și mînirea pentru toate veacurile. Rostul nostru de totdeauna a fost: locului să ne ținem și cum am fost așa să rămânem, înfruntând toate urgile și potrivnicile.

Azi împlinim această poruncă de totdeauna: ne apărăm ființa cu prețul vieții. Nu urmărim planuri, ci împlinim datorii. Pe drumurile aspre ale eroismului, noi mergem din necesitate, și fără puțință de alegere.

De aceea singura noastră răspundere va fi nu pentru ceea ce am făcut, ci pentru felul cum am împlinit inevitabilul. — Fericii vom fi când la acest examen al sorții vom putea răspunde senin și apăsător: creștinește! Dacă vom primi, în spirit de pocăință sinceră, paharul suferințelor ce ni-l oferă Domnul vieții și al morții; dacă peste isbeliștea necazului și peste întunecarea vremii vom păzi în suflet mereu aprinsă candela credinței în dreptatea neînșelătoare a Dumnezeului dreptății; dacă vom purta armele războiului cu inimă de bunătate, și din vârtejurile dușmăniilor vom cultiva în suflete pacea dreptății și iubirii creștinești, — atunci am câștigat marea bătălie a anului, pentru acum și pentru veșnicie.

Dacă vom putea scrie pe crucea comemorativă a lui 1943: „An creștin“, — să fim siguri că am valorificat la maxim, în favorul nostru, cursul evenimentelor necunoscute,ducând totodată cea mai de preț contribuție la patrimoniul spiritual al lumii de mâne.

Sf. Vasile așa ne'nvață

— Mie îndreptar pentru cărmuitorii de conștiințe, și pentru alții. —

de P. STRĂJERU

Mireasa Domnului, în cântările sale, îl preamărește pe marele ierarh al Cesarei din Capadochia ca pe unul ce s'a arătat a fi fost cu adevărat temelie neclătită a Bisericii și luminar neîntrecut, care, prin cuvântul său, cu dumnezească cuviință a învățat, firea lucrurilor lămurind, și cu pilda vieții sale moravurile oamenilor le-a înfrumșet. La praznicul marelui sf. Vasile, care praznic e și început de An Nou, numai spre întremare și zidire duhovnicească ne pot sluji fie și numai câteva priviri fugare asupra strălucitei personalități a acestui Mare Dascăl Bisericesc.

1. Adună din tinerețe și până la bătrânețe comorile bunelor învățături, ca să ai de unde împărtăși și pe alții! Indemnul acesta se desprinde limpede din pilduitoarea viață a sf. Vasile. De mic copil e introdus în lumea literelor de tatăl său, avocat și profesor de retorică. Și când crește mai mare, continuă cu zel insuțit pe calea școlilor de seamă din Cesarea Capadochiei, Constantinopol și Athena, petrecându-și tinereța în studiu serios și trăire demnă. Așa va face și ca titular al catedrei de retorică din Cesarea. Și apoi ani de zile va purcede la fel și în retragerea sa pe moșia Annesi de pe malurile Irisului. Toate scrierile și toate cuvântările sale îl arată ca pe-un cunoscător fără pereche nu numai al Scripturilor și a Sfinților Părinți, ci și ca pe unul care era acasă în lumea clasicilor, ca și în tainele științelor profane, pe cât se putea în vremile acelea. Cuvântul său către tineri, despre foloasele ce le putem trage din citirea scriitorilor profani, îl arată pe sf. Vasile a fi familiarizat nu numai cu Vechiul și Noul Testament, ci și cu Hesiod, Homer, Platon, Euclide din Megara și alții.

Păcatul vremii noastre este nesocotirea temeiniciei când e vorba de studiu. Grăbit și pripit, cum e omul de azi, se fac cam toate numai de mântuială și superficial. Cartea serioasă e trecută și ea în seria preocupărilor peste cari este a se sbura la repezeală, fără opririle și răgazul de lipsă. Rodurile se resimt în chip dureros. Și ceea ce e mai trist e faptul că nici între bisericani nu dă omul de ceva cult deosebit al cărții. Anii de seminar se scurg, în stătea cazuri, cu visuri la ochi albaștri, iar cei de pastorație se macină și ei în frământări cărora cartea, atât cea profană cât și cea de învățatură bisericăscă, le este străină. Ba se întâlnesc — drept că rareori — și elemente ce par a se mândi cu faptul că pe ei nu-i interesează produsele tiparelor, lăsând oarecum să se înțeleagă deoparte că ei au înmagazinată știință berechet, de altă parte că dâșii n'au vreme de „pierdut“ pen-

tru așa ceva. Când adevărul este, că neavând niciodată nici dragoste, nici pricepere pentru datorința de a-și spori și a-și adânci mereu cunoștințele de specialitate, au rămas ceea ce au fost în toată vremea: glagorii cu fumuri în loc de miez. Căci unii ca aceștia totdeauna s'infumurați. Dar nu-și găsesc omul ca acel levit leneș și mărginit, de care povestește Card. Gibbons că, răspunzând prost la un examen, a avut obrazul să spună cu toată „smerenia“: „Dumnezeu n'are lipsă de știința mea“. La ceea ce profesorul i-a replicat după merit: „Dar de prostia D-Tale cu atât mai puțin“. — Nimic mai penibil decât ignorantul în sutană, făcând pastorație și repezind la sfaturi și la judecăți în dreapta și în stânga, în sus și în jos.

2. Adu-ți mereu aminte că tu ești rânduit să slujești, nu să ți-se slujască! Așa îndrumă pe toți păstorii sufletești un alt indemn ce se desprinde din pilda vieții Sf. Vasile. Ca preot începător, și ca arhiereu, dânsul a înțeles în toată vremea să se facă totul tuturora. Orfani, văduve, bătrâni neputincioși, cerșetori și haimanale — la toți s'a gândit marele ierarh al Cesarei. Pentru toți a avut cuvânt de mângăiere, și mână de ajutor. Foarte modest îmbrăcat și cu foarte puțin mulțumit, tot ce-i aducea vasta sa provincie bisericăscă în care, la început, se cuprindeau vre-o cincizeci de eparhii, împărția celor ce aveau cumva lipsă de ajutorul său. În apropierea orașului său de reședință ridicase o adevărată cetate a milei — lumea îi zicea Basiliada — în care își găseau scăpare tot felul de nevoiași tineri și bătrâni, bărbați și femei, copii fără sprijin și bolnavi de cari altfel nimeni altul n'ar fi purtat de grijă. Dar și afară de aceasta, n'a fost nevoie particulară ori publică, mizerie meritată ori ba, interes mic ori mare, care să nu fi găsit întrînsul pe avocatul său devotat și desinteresat, cum susține, pe temeiul de fapte, un cunoscător al vieții Sfântului. E de ajuns să știe că undeva trebuie un pod peste un părau, ca Sf. Vasile să-i scrie în cauză deadreptul împăratului.

Cu totul altfel au gândit și s'au purtat, atunci ca și astăzi, unii și alții din păstoriile turmei Domnului, — care e a Domnului nu a lor. Dar pe aceștia nici nu-i împrejmuiesc mulțimile cu drag nici în viață nici la moarte, și nici cuvântul lor nu-i ascultat, oricât ar fi de măestrit, rămânând ceea ce este cu adevărat: aramă sunătoare și chimval răsunător, cu atât mai odios, cu cât e mai fals și mai potrivnic faptelor. Și-i de mirat orbia celor ce nu se gândesc la ziua de mâne cu întu-

nerecul și viforele ei, când numai bunătatea clădită pe fapte va înfrunta urgiile deslănțuite.

3. Nu lăsa din principiile adevărului evanghelic și nu te abate dela legea demnității preoțești de dragul nimănui, nici de frica cuiva! Pe sf. Vasile a încercat să-l încovoie și cu lingușiri și cu amenințări Domitius Modestus, omul împăratului arian Valens. Totul a fost însă înzădar: Vasile n'a vrut odată cu capul să fie „cuminte” și să se „acomodeze împrejurărilor”. El a spus-o limpede deținătorului sabiei: „In toate celea suntem blânzi, pașnici și ne socotim cei din urmă dintre oameni, după cum poruncește legea noastră. Dar când e în cauză Dumnezeu nostru, atunci nu mai cunoaștem nimic, și nu-l mai vedem decât pe El singur. Focul, sabia, fiarele sălbatice, cărligele de fier cari sfârtică trupurile, pe noi mai de grabă ne încântă, decât ne înspăimântă... S'o știe împăratul bine: nu ne vei birui și nu ne vei face să ne plecăm în fața fărădelegii...” — Și ce ușor ar fi putut să se bucure de prietenia care i-se îmbia cu prețul schimbării unui „cuvințel” (homousios) din simbolul niceean! El însă a respins categoric, energic și demn orice astfel de ispită, și pe Valens nu l-a admis la sf. împărtășanie, oricât s'a insistat.

Conștiința și demnitatea sunt mai presus de orice considerente „practice”. Cari, de cele mai multe ori nu sunt nici atâta, ci pur și simplu dovada îngustimii de minte a cutărui slujitor al altarului, care se va desbuimăci cu vremea, după ce va fi iremediabil compromis, spre trista satisfacție a celor ce înzădar i-au atras luarea aminte că are ochi să nu-și dea 'n gropi. Rareori s'a întâmplat ca fețele bisericesti să fie ieșit curate din anumite cărdășii, boite cu spoială zisă socială. — Sf. Vasile s'a știut feri de asemenea capcane, deși privilegiuri ar fi avut nenumărate. Și pomenirea lui se va face cu laudă din neam în neam.

Mai mult: Sf. Vasile nu numai că n'a avut vreo slăbiciune ridicolă pentru te miri ce prietenie lumească ce nu i-ar fi slujit spre cinste, dar nici pe rudeniile sale de sânge nu le-a învrednicit de încredințări pentru cari nu

le-a socotit deplin potrivite. Așa, când i-s'a spus că în delegația ce a trimis să pertracteze cu Sf. Scaun o seamă de chestii grave ar fi bine să fie și ep. Sf. Grigore de Nisa, fratele sf. Vasile, ca să crească și printr'asta prestigiul delegației, dânsul s'a opus categoric, motivându-și punctul de vedere cu declarația fără ocolișuri că Grigore, filosof și sfânt păstor sufletesc, nu-i potrivit să poarte pertractări cu „un om așezat pe-un scaun înalt, (Papa Damas) de unde abia aude pe cei ce îi vorbesc de jos”. Și s'a lipsit de serviciile unui frate nediplomat într'o cauză unde tocmai diplomația trebuia. Căci așa era acest luminar al Bisericii și chivernisitor (nu stăpân) al comorilor Miresei Domnului: Toate, numai și numai spre mărirea lui Dumnezeu, spre lauda și întărirea adevărului, și spre mântuirea sufletelor. Asta fără zăbavă, fără târgueli cu conștiința proprie, fără forțarea prevederilor Legii, și fără căutare la față. Pentru că numai așa se face adevărată apostolie de pe înalt scaun arhiresc și în umilă parohie, ori între cucernice ziduri de așezământ cu rosturi duhovnicești.

Intru mulți ani Stăpâne! Se împlinesc în ziua de 14 Ianuarie trei decenii de când, în bătrâna catedrală din Blaj, prin punerea mânilor regretatului Mitropolit Victor Mihali și Episcopilor Demetriu Radu și Vasile Hossu — toți trei antecesori ai Săi în scaunul Lugojului — a primit deplinătatea harului I. P. S. S. Dr. VALERIU TRAIAN FRENȚIU, Episcopul Orăzii și Administratorul Apostolic al Arhidiecezei.

Vlăstar al unei vrednice familii de preoți cu adâncă tradiție creștinească, educat la școlile Blajului, ctitoria postelnicului Aron, unde a putut învăța ce înseamnă dragostea de neam și lege până la jertfirea de sine și format în școlile teologice din Budapesta și Viena, unde cunoaște spiritul Apusului catolic, după o scurtă, dar bogată activitate pastorală, fără să fi râvnit sublima însă și înfricoșătoarea treaptă a Episcopiei și fără să fi întreprins ceva pentru a obține-o — cum însuși a mărturisit-o — în toamna anului 1912 Papa Pius al X-lea îl numește episcop al Lugojului. Timp

de zece ani păstorește această eparhie, până când în 15 Februarie 1922 Papa Pius al XI-lea îl pune în fruntea eparhiei de Oradea.

Nădejile ce s'au legat de noul Arhiepiscop n'au fost nici odată dezise în lunga Sa păstorie: I. P. S. S. Valeriu Traian a fost unul dintre cei mai aleși fii ai neamului și unul dintre cei mai iluștri Arhiepiscopi ai Bisericii noastre unite cu Roma. Foarte devotat față de Isus Euharisticul și convins că fără a te apropia de izvorul vieții nu poți avea adevărata viață, I. P. S. S. a stăruit în tot timpul pentru liturghisirea deasă a preoților și pentru cuminecarea deasă, premergând însuși cu pilda, liturghisind zilnic. A insistat apoi pentru înființarea reuniunilor de pietate în parohii și a introdus exercițiile spirituale pentru preoți.

Păstor după modelul Bunului Păstor, a căutat să-și cunoască oile acasă la ele, frângându-le nu numai pâinea vieții, dar și cuvântul adevărului, cutrierând în lung și în lat eparhiile sale, cunoscând la fața locului starea reală a parohiilor. Plin de râvnă pentru casa Domnului, a clădit pe bani proprii sau a ajutat la clădirea sau la renovarea bisericilor și a caselor parohiale nu numai în eparhia Sa, dar și în celelalte eparhii, culminând saceastă operă de ajutorare a bisericilor cu conacrarea a 25 biserici, săvârșită cu ocazia jubileului de 25 de ani de episcopat.

Mare mecenate s'a arătat pretutindeni. La Oradea și Beiuș, unde a reclădit sau a edificat din nou institutele de educație, a ajutat cu bani elevi, eleve și studenți săraci dar sărguincioși, a finanțat tipărirea manualelor teologice, iar numărul mare de săraci ajutați de I. P. S. S. îl știe singur Dumnezeu.

De când stă în fruntea Arhidiecezei a continuat să meargă pe acelaș drum al binelui, pe care a mers în acești 30 ani de episcopat fără să se abată o singură clipă. De aceea strânși în jurul Său, îi urăm din tot sufletul: **Intru mulți ani stăpâne!** (ivo)

Un film catolic: Pastor angelicus a fost realizat de Centrul Catolic cinematografic în Italia. Filmul reprezintă viața actualului papă Pius al XII-lea, filmată cu ocazia jubileului de 25 ani de episcopat.

FOIȚA „UNIRII”

Școala activă în liceu

— Scrisoare deschisă —

Domnule Ministru,

Am simțit o deosebită bucurie, când am cunoscut conținutul instrucțiunilor Nr. 232,082 dela 24. X. 1942, pentru că prin dispozițiile ce cuprind, școala activă și-a pus piciorul în pragul liceului.

Liceul este prototipul școlii românești. Orice prefacere ca și orice întârziere din interiorul lui, se resimte atât la învățământul primar cât și la cel superior. O transformare a școlii românești, nu se poate face decât începând cu liceul.

Ce urmărește liceul cu școala activă? Instrucțiunile răspund prompt, și s'ar părea laconic: „tipul de român, om de nădejde, însă, luând în dreaptă socotință mărturisirea instrucțiunilor, anume, că a trecut vremea, când liceul urmărea „exemplarul de umanitate”, „utopist”, contemplativ asupra eforturilor altora, recunoaștem că o lume s'a dus și alta îi ia locul.

Era și o nepotrivire a lucrurilor. Exemplarul de umanitate, care de o parte dispre-

țuia realitatea pentru vulgaritatea ei, iar de altă parte, în baza culturii sale generale și speciale, despre care instrucțiunile ne dau să înțelegem, că nu este altceva la mijloc, decât „un bazar de cunoștințe risipite și nearmonizate”, pretindea, exemplarul de umanitate, drepturi dela societate pentru profesiunea sa ușoară.

Tipul de român, omul de nădejde, preconizat de instrucțiuni, presupune pe omul nou, cu aptitudini dezvoltate, pe omul creator. Pe planul final e creația, și instrucțiunile pun în grăia liceului producția. E un fapt bine cunoscut, că vrednicia unui neam luat în totalitatea sa, se cântărește, azi, după cum știe stoaarce pământului cele necesare vieții. Instrucțiunile calcă curajos și hotărîtor peste superstiții și cer impetuos elevului să studieze în liceul teoretic, clasic: „piatra pe care calcă, haina ce-o îmbracă, alimentul ce-l consumă, statuia pe lângă care trece”.

În cursul lucrărilor organizate în acest înțeles „accentul se pune pe activitatea copiilor după înclinările lor naturale”. „Și se lasă o largă libertate de inițiativă și creație în sensul preferințelor lor”.

Profesorul are rolul „să îndrumeze, să supravegheze și să stimuleze activitatea elevilor” — cum prescriu instrucțiunile.

Această concepție nouă despre munca elevilor și despre rolul profesorului impune o

serie de consecințe, pe care Vă rog, Domnule Ministru, să-mi permiteți să le înfățișez:

1) Clasa ia alt aspect. Dispare catedra, care va fi înlocuită cu o masă de scris pentru însemnări, pentru culegere de date, întocmirea de fișe de aptitudini.

2) Activitățile fiind împreunate cu discuțiuni, cari „vor fi cât mai libere”, mobilierul va fi astfel modificat încât elevii să stea față în față, iar nu ca astăzi spate în spate.

3) Clopotul va fi dus în muzeul de anticități. Sunetul lui strident nu va mai da semnalul de începerea și sfârșitul activității, ci interesul elevilor va fi regulatorul de activitate.

4) În viitor însăși construcția localului va suferi modificări. Vor dispărea stabilimentele cu multe etaje. Cu cât școala sue mai sus, cu atât se desparte de sol, de realitate și plutește în abstracțiuni.

5) Din orar cad specialitățile, fiindcă timpul prescrie e ocupat de activitatea elevilor după înclinările și preferințele lor.

6) Elevii își vor scrie ei înșiși manualul, care va fi o elaborare pe bază de cercetări.

7) Cuvintele predare și lecție vor fi șterse din vocabularul școlii. Ele simbolizează prea mult „constrângerea și teama”, despre care vorbesc cu silă instrucțiunile. Cuvintele: „activitate proprie, creație” vor primi valoare circulatorie, fiindcă sunt acceptate „cu bucurie și plăcere”.

Astrul

în serviciul Bisericii și-a națiunii

Astrul (= Asociația Studenților Români Uniți) vrea să facă din tinerii noștri universitari nu numai buni creștini și buni români, ci oameni integri și desăvârșiți, ca și ei să desăvârșească pe alții.

Arătând dorințele și răspunderea pe care tinerii universitari o au în fața conștiinței și-a națiunii, Pius XII spune: „Vouă Vă este dat să aveți loc de frunte în ordinea socială”. Iată deci că pe lângă datorințe, Suveranul Pontif, așează în față răspunderea pe care o are orice universitar, tocmai prin situația care-o ocupă. Din acest motiv „privește cu îngrijorare și cutremur instrucția intelectuală și morală”, ce tineretul o primește în Universitate, deoarece ea a ajuns nemulțumitoare.

„Priviți în aulele ce le frecvențați, ne îndeamnă urmașul lui Petru, și veți mărturisi cu durere, cum, în cercetările științifice, s'a eliminat sau s'a nesocotit gândirea creștină de către cei chemați să lumineze și să îndrume viața”.

Și pentru a nu ne lăsa desorientați, Marele Dascăl ne dă și soluția: crearea în Universitate a atmosferei de sănătoasă moralitate și realizarea armoniei între *știință și credință*.

A păzi aceeași linie, același bun simț, a-ți aranja de așa natură nevoile ori plăcerile încât să nu jignești pe nimeni, înseamnă a trăi omenește, înseamnă a fi om.

Unui creștin și unui apostol i-se cere mai mult, i-se cere acel spirit de jertfă, acea putere de abnegație care constituie singura deslegare a problemelor vieții moderne.

Azi când trăim clipe atât de tragice, prevestitoare de atâtea rostogoliri, tineretul trebuie să fie puternic și gata de a se dedica pregătirii vremurilor noi. Viitorul neamurilor trebuie pregătit cu atenție, nu numai pe front, cât în biserică și școli.

Tineretul nu formează numai elementele componente ale celor două mari comu-

nități: Biserica și națiunea, ci el formează puntea care stabilește legătura între trecut și viitor. El sintetizează simplu legea vieții și a continuității.

Viața popoarelor este un mare ocean ce se alimentează din izvoare noi, tot mai multe și mai bogate, un ciclu de schimb continuu, căci oamenii se nasc, trăesc și apoi dispar, ca alte generații noi să le ia locul. După-cum, de compoziția apelor ce se varsă în ocean depinde ca acesta să fie clar și senin ca cerul sau murdar și negru ca pământul, tot așa și compoziția unui popor depinde de elementele reînnoitoare, de vâstarul tânăr care se altoiește în fiecare an — de tineret.

De forța lui vitală atârână reușita altoirii, iar specia altoită de calitățile acestui tineret. El constituind celula renovatoare, lui i-se subordonează faptul, dacă poporul respectiv rămâne sănătos și puternic ori bolnav și slab, productiv sau steril.

Tineretul este sigiliul care imprimă națiunii caracterul lui, este izvorul de viață și atmosferă în care acesta se dezvoltă.

Suntem la răscruce de vânturi, suntem aproape de timpul în care se întoarce o nouă pagină în istoria omenirii. Cum ne va găsi pe noi momentul acesta mare în care va trebui să scriem faptele noastre?

În istorie, spune Péguy, sunt perioade și epoci. Perioadele sunt „vremile” în care apele se tulbură și toate acțiunile se dirijează din umbră, iar epocile vremile în care acestea se limpezesc. Noi ne găsim acum în prima, dar foarte aproape de a doua. Apele noastre sunt agitate, sunt tulburi, noi trebuie să le limpezim, înainte ca altă putere diavolească să ni le tulbure din nou.

Pregătiți-Vă deci pentru limpezirea apelor, pentru pacea care vine, ca apărătorii, ca salvatorii și ca păstrătorii misiunii dată de Divinitate poporului nostru:

„Apologeți ai datinelor și credinței creștine. Dacă vom limpezi noi bine, limpezit va fi, dacă nu, asupra capetelor noastre va cădea osânda, precum și lauda generațiilor viitoare”.

Biserica și națiunea sunt patrimoniile noastre scumpe, înaltea cărora se închină toată viața noastră de azi.

Ingenunchem noi acum, pentruca națiunea și Biserica noastră să nu ingenunche în fața nimănu.

Aurel Berghezanu

La început de An Nou, primul gând al Maj. Sale *Regelui* s'a îndreptat către *ostașii* Țării, cărora a ținut să le aducă la cunoștință, printr'uu *ordin de zi*, că Țara și Regele le sunt recunoscători pentru eroismul lor „care dovedește lumii virtuțile nepieritoare ale poporului român”. Apoi a făcut urarea:

„Fie ca acest an să încoroneze jertfele noastre, aducându-ne recunoașterea drepturii-sfinte ale poporului nostru, care nu a voit războiul, dar care a știut și va ști întotdeauna să-și apere cu îndârjire existența și glia strămoșească”.

Pentru aceiași bravi fii ai Neamului a avut cuvinte calde d. *Mareșal Antonescu*, preamărind lupta ce au luptat în 1942, și pe care au trecut-o în istorie și chiar în legendă, mai accentuând și următoarele:

„Suntem toți un singur braț. Suntem toți un singur suflet. Avem un singur crez și o singură voință. Nimic pe lume nu ne va putea împiedeca să ne împlinim un *singur destin*: destinul dreptății noastre.

Cu credința în el, ascultând glasul sfințit al martirilor și eroilor Neamului, care ne poruncesc din umbra crucilor să ne respectăm jertfa, ostași de pretutindeni, și mai ales voi ostași de departe, simțiți în acest ceas credința pe care Neamul întreg și-o pune în voi, fiți mândri de ea și credeți în *împlinirea drepturilor noastre*”.

În *Cuvântul către Țară*, tot d. *Mareșal Antonescu* a declarat, între altele, și ceea ce urmează:

„Am respectat legile de onoare ale războiului și legile de luptă, prin care Basarabia și Bucovina au fost eliberate.

Plătim astfel tributul nostru de sânge pentru civilizația de mâne a Continentului, care este propria noastră civilizație.

8) Paterile școlarului nu se vor mai contura în vag, mai mult apărându-se de cloca-nul nivelator. Notele vor mărturisi despre dezvoltarea aptitudinilor prin școală, cel puțin a grupului de aptitudini, constelației de aptitudini, cum ar fi de ex.: 1) *observarea* directă, 2) *judecata* proprie, 3) *inițiativa* proprie, 4) *stăruința* de fier.

Domnule Ministru, activitățile instituite de instrucțiuni, mi se pare, că trec prea ușor peste legile naturii. Sunt împărțite în trei, între ele sunt puse granițe nefirești. Lumea nu se desface în părți, ca să se ofere copilului fragmentar. Copilul nu are aptitudini pentru anumite împărțiri, ci aptitudinile lui caută într'un tot, partea ce le revine, pentru ca apoi lucrările individuale, sub ochii tuturor, să se grupeze într'o vastă lucrare colectivă.

Impotriva împărțirii pledează și legea psihologică, după care copilul vede lucrurile *global*, deci așa, global, îi vor fi prezentate subiectele de studiat la școală.

Numai la o vârstă intelectuală înaintată, interesul se diferențiază, când elevul își pune întrebări profunde despre lume și viață, la care îi dă răspunsuri, nu specialistul, ci profesorul universal, în toate legăturile, cu întreg țesutul ce se împletește în jurul unei probleme. Altfel ar continua debitul de „cunoștințe risipite și nearmonizate”, iar elevul n'ar putea

avea nici inițiative și legea creației ar cădea în desuetudine.

Domnule Ministru, permiteți-mi, Vă rog, să-mi amintesc, aici, axioma sociologică, după care, cu însușirile noastre înăscute, suntem produsul mediului încunjurător, natural și social.

Activitatea elevilor se va îndrepta spre studiul mediului sub conducerea unui corp didactic limitat la o clasă, dar simultan și permanent, cu răspunderi precise. De regulă doi profesori, care se completează unul pe altul, avându-și fiecare predilecția pentru mediul natural ori social, organizează configurația clasei pentru activitatea proprie.

Va fi studiat mediul, sub cât mai multe aspecte cu putință — zie instrucțiunile —: matematic, grafic, fizic, chimic, tehnologic, social, economic, artistic — limitează instrucțiunile, dar de ce nu s'ar putea studia mediul, tot atunci cu toți elevii și sub aspectul literar, istoric, geografic, moral, religios?

Astfel din echipa de elevi, care și-a ales să studieze de ex.: *lemn de construcție*, *botanistul* înfățișează viața bradului, *gospodarul* tratează despre întrebuințările lemnului de brad la construcția caselor, la păstrarea lichidelor (ciubărul moșese), *chimistul* analizează rășina și tanninul din scoarță, *tehnologul* scoate celuloza din brad, *higienistul* vor-

bește despre ozonul pădurilor de brad, *matematicul* calculează cubajul, determină rezistența lemnului, *economistul* arată valoarea circulatorie a lemnului fasonat, *sociologul* se ocupă de fenomenul ce i-se ivește deodată cu munca de colaborare la tăierea pădurii, *moralistul* studiază fenomenul social sub raportul din om și om, iar *religiosul* sub raportul dintre om și Dumnezeu. Dar bradul inspiră pe *literat*, pe *artist*, *istoricul* cercetează o civilizație în timp, *geograful* în spațiu.

În lupta mea pentru școala activă, inamicul ocupând înălțimea inspecției generale a lansat un atac, fără succes, în scopul de a distruge o operă și a captura arme. Cea mai bună replică, ce mi s'a părut că o dau a fost aceea, când mi-am făcut drum la București și, ca un intrus, am aprins torța școlii active în școala izamicului, cu subiectul: bradul.

Am cules colaborări prețioase. *Ionescu* a demonstrat funcțiunile rădăcinii, a arătat așezarea ramurilor în cerc din loc în loc pe tulpină. A vorbit despre florile și semințele bradului. *Dumitru* a arătat mobilierul școlii și a vorbit despre munca tâmplarului și despre depozitul de cherestea. *Miclescu* a vorbit despre Munții Apuseni, despre trailul Moșilor, despre industria lor casnică, despre Horia și despre Avram Iancu. *Berechet* s'a ocupat de rășina bradului și am cântat doina:

Făcând așa, noi ne apărăm pe noi înșine și sensul istoric al vieții noastre.

Fiindcă românul, fără casă și fără vatră, fără biserică și fără familie; Țăranul, fără pământul trudei lui; Cărturarul fără liniștea gândului său; Muncitorul, fără dreptul muncii lui, și Orașanul fără siguranța averii lui, ar trăi o viață de rușine și de umilire, pe care Neamul nostru ar fi netrebnic s'o primească..."

Temeliile păcii. În numele Corpului Diplomatic din România, Exc. Sa *Andrea Cassulo*, nunțiu apostolic în București, a rostit de Anul Nou la Palatul Regal un înălțător cuvânt ocazional, din care reținem și noi luminoasele și atât de îndreptățite gânduri și sugestii:

Sire, Corpul Diplomatic, acreditat pe lângă Majestatea Voastră, își face o mare bucurie din a Vă oferi, cu prilejul Anului Nou, urările sale de fericire, precum și omagiul sincer și adânc al devotamentului său.

Am fi dorit, în această ocaziune solemnă, să aducem Majestații Voastre știrea fericită a păcii; însă acest dar neprețuit, mai mult decât din mâinile oamenilor, îl așteptăm dela bunătatea Atotputernicului, a cărui părintească Providență conduce destinele popoarelor și ale națiunilor.

Dar, în fața spectacolului unui război fără seamăn în istorie, oamenii sunt înmărmuriți de spaimă, și ei se întreabă de unde vine conflictul și care ar putea să fie mijlocul de a face să revină armonia printre popoare?

Problemă gravă și complexă, în adevăr, dar a cărei deslegare trebuie căutată înainte de toate în respectul forțelor morale, în reînțorcerea la valorile spirituale și la adevăratul înțeles al fraternității umane, pe care trebuie să ne sprijinim pentru a restitui Statelor în viitor o adevărată stabilitate.

Pentru a se putea bucura de liniște și ordine, societatea omenească are nevoie de moravuri mai curate, de o mai mare simplitate a vieții, și de o spiritualitate mai profundă, fără de care Guvernele nu pot nici să potolească, nici să conducă națiunile.

Atunci, ne-am putea îndrepta cu încredere privirile către acest nou an; el ar fi mai bun pentru toți, dacă am ști în același timp să punem iertarea în locul jignirii, unirea sufletelor în locul discordiei. Ar fi într'adevăr anul păcii; această pace, pe care am câștiga-o prin iertare, prin blândețea inimii, printr'un larg spirit de generozitate în uitarea creștinească a trecutului..."

*A plecat Moșul la țară
Cu cercuri și cu ciubară
Și cu tocuri de rășină
Să le dea pe fâină.*

Georgescu a adus folklor. Când a alungat Dumnezeu din rai pe îngerii cei răi, ei au despiciat bradul, au pus așchiile cap în cap și s'au suit pe din dos la Dumnezeu. *Georgescu* a realizat un desemn grațios. *Miclescu* s'a dovedit a face parte din elită.

Domnule Ministru, doresc, în calitate de asistent, să organizez activitatea elevilor după școala activă la o clasă de liceu, cu titlul de experimentare. Dacă se poate, să dispunem de experimentarea chiar la clasa lui *Miclescu*.

Circularele școlii active, un vânt neprielnic le ridică ușurel, dar bastioanele de experimentare rezistă.

Toma Cociștu

Directorul școlii de experimentare
din Blaj

Știri mărunte

Anul Domnului 1943 să aducă lumii pacea; neamului nostru plinirea dreptății și întregirea hotarelor; colaboratorilor, cititorilor și prietenilor „Unirii” bogăție de haruri cerești și binecuvântare multă dela Domnul!

Abonament nou. Cu acest număr „Unirea” începe al 53-lea an de viață: — Drumul străbătut a fost greu. A trebuit să lupte cu potrivnicii aspre și să poarte poveri strivitoare. S'a obișnuit cu ele și le-a biruit pe toate. — Mărturisim însă că perspectiva noului urcuș la care pornim ne îngrijorează. Niciodată, în trecut, greutatea n'au fost atât de multe și de apăsătoare! — Totuși, de oprire nu poate fi vorba. Ne simțim în serviciu comandat și trebuie să mergem înainte fără considerare la piedecile ce ne așteaptă. Cu încredere nesdruncinată în Dumnezeu, căruia îi închinăm smeriți modestele noastre strădănuiri, și siguri de sprijinul înțelegător al cititorilor noștri: **deschidem abonament nou la „Unirea”, pe anul 1943.** Cheltuielile de tipar în continuă creștere, ne silesc să să urcăm prețul abonamentului anual dela 250 la 300 lei. Sporul e mic. Nici vorbă nu poate fi ca el să acopere plusul de cheltuieli ce crește săptămână de săptămână. Toată nădejdea noastră se îndreaptă deci spre spiritul de sacrificiu al celor ce pot da mai mult decât li se cere. Li rugăm, acum la început de an, să nu ne uite. Dela dărnicia lor depinde existența „Unirii”.

Personale. Preaven. Ordinariat a aflat de bine să distingă următorii membri ai clerului arhidiecezan: De protopopi onorari: *Dr. Ioan Cristea* dir. Cancelariei Mitropolitane; *Iosif Bucur* dela Adm. Centrală Capitulară; *Ștefan Manciu*lea, conferențiar universitar; *Dumitru Boariu-Micăsasa*; *Nicolae Galea-Inoc*; *Virgil Hațeganu-Șeușa*; *Liviu Dumitreanu-Sântimbru*; *Romul Moldovanu-Veștem*; *Nicolae Platon-Cornești* și *Ioan Becichei-Orlat*. De viceprotopopi onorari: *Maximilian Boeriu-Blaj*, directorul Gimnazului industrial; *păr. Eugen Bucur-Blaj*, dir. Liceului Comercial de Băieți; *Teodor Megieșanu-Blaj*, dir. Școlii Normale Băieți; *Dr. Gavril Pop-Blaj*, prof. de teologie; *Ion Ciortea-Liorint*; *Crăciun Radu-Beldiu*; *Vasile Mărgineanu*, prof. de religie în Alba Iulia; *Em. Crețiu-Vecerd*; *Eugen Circa-Ciugudul de jos*; *I. Coman-Oieșdea*; *Pavel Moldovanu-Cooc*; *Tiberiu Ursu-Homorod*; *Emil Boroș-Șinca Veche*; *Ioan Velicea-Șura Mică*; *Aloisiu Șimon-Iernut II*; *Gh. Boeriu-Lechința*; *Virgil Nicoară-Ciunga*; *Candit Lie-Daia-Română*; *Emil Petri-Hundorf*; *Alexe Sestras-Șeica Mare*; *Petru Pădureanu-Calvasăr*; *Alexandru Rusu-Țăgșoru*; *Simion Deacu-Căpâlna de jos*; *Traian Belasçu-Alțina* și *Ioan Șelariu-Agristiu*.

Sinod protopopesc la Rogoz-Ceica (Bihor). În 10 Decembrie 1942 s'a ținut la Rogoz sinodul protopopesc de toamnă al tractului Holod (eparhia Orășii). După sf. Liturghie, la care a predicat P. Cuv. Sa P. *Ion Gârleanu* din Beiuș, sinodul este deschis de *păr. Marian*, adm. protopopesc. Sfinția sa, în cuvinte pline de dragoste, arată celor de față felul de comportare a preotului în timpurile grele prin care trecem. După soluționarea cazului de morală, se trece la desbaterea mai multor probleme de actualitate în pastorație. Ca încheiere preoțimea întonează, în cinstea Preacuratei, cântarea „Cuvine-se cu adevărat”, după care ședința ia sfârșit într'o atmosferă plină de evlavie și multă mângâiere sufletească. (pc).

Deprinderi sufletești pentru Nașterea Domnului s'au ținut la *Turda*, în cadrele Reun. mariane de către *păr. Dr. Simion Crișanu*, prof. de religie în Blaj, iar în Blaj pentru clerul dela centru de către *păr. Dr. Aurel Lelițiu*, prof. de religie. La ultimele au luat parte preoții și profesorii din Blaj, fiind prezent și I. P. S. S. Dr. *Valeriu Traian Frențiu*, Adm. Apostolic.

Locale. Ieri de Anul Nou la sfârșitul Sf. Liturghii arhieresti, I. P. S. *Valeriu Traian* în sobor de preoți, și în prezența autorităților locale școlare administrative și militare, a slujit un Te Deum, răspunsurile corale dându-le corul Academiei Teologice, sub conducerea *păr. I. Florea*, prof. la Teologie.

— Măne, Duminecă, înaintea Botezului, va predica în catedrală *păr. Dr. Nicolae Lupu* dela Cancelaria Mitropolitană.

Moartea păr. Vladimir Ledochowski, generalul Iezuiților. La începutul lunii Decembrie s'a stins din viață la Roma *păr. V. Ledochowski*, generalul Iezuiților, al 26-lea succesor al Sf. *Ignație de Loiola*. La funeriile sale au luat parte 18 cardinali, peste 50 arhiepiscopi, și episcopi și foarte numeros cler și popor, dovadă evidentă despre stima și venerațiunea de care se bucura ilustrul defunct. Ca vicar general al Iezuiților, care să conducă ordinul până la alegerea noului general, a fost desemnat de către defunct *păr. Alessio A. Magni*, asistent pentru Italia, foarte cunoscut și apreciat în cercurile catolice.

Carte pusă la Index. S. Congregație a Sf. Oficiu a condamnat cartea *Storia del cristianesimo, I Evo Antico* (Istoria creștinismului, Evul vechiu) scrisă de *Ernesto Buonaiuti*. Autorul ei fiind modernist incorrigibil, e de câțiva timp excomunicat „vitandus”.

Amiralul Darlan a fost asasinat. În ajunul Crăciunului amiralul francez *Darlan* a fost asasinat de-un tânăr pe când intra în biroul său din clădirea Inaltului Comisariat al Algeriei din Alger. Înainte de a-și da sfârșitul, amiralul, după cum e informată agenția „Rador”, ar fi declarat persoanelor ce-i sărăiseră într'ajutor: „Nici un ajutor nu mai poate fi de folos. — Anglia și-a atins ținta”.

„Calendarul dela Blaj”. În sfârșit, a apărut sâmbătă în 9 Ianuarie și se află de vânzare cu 50 lei exemplarul la Administrația „Unirea Poporului” și la Librăria Seminarului din Blaj.

† *Teodor Odeșteanu*, profesor, protop. on. a trecut la cele veșnice în Beiuș, la 20 Decembrie c., în anul 48 al vieții, după o slujbă cinstită de 23 de ani ca preot-profesor la liceul nostru din pomenitul târgușor bihorean și vestit centru școlar român unit. — Fie-i partea cu dreptii!

† *Pr. Iosif Pop*, vprof. on., s'a stins din viață la Palatca, în 27 Dec. 1942, la vârsta putriarhală de 91 de ani și fiind în anul 61 al preoției sale cinștite.

† *Ioan I. Baci*, directorul Băncii Naționale a României din Turda, fost ofițer voluntar, a trecut la cele veșnice în ziua de 26 Dec. 1942, în anul 55 al vieții și 23 al fericitei sale căsătorii. — În ved. pomenirea lui!

MITROPOLIA ROMÂNĂ UNITĂ BLAJ

Nr. 8613—1942

Catedre vacante

La școlile române unite de băieți și fete din Blaj sunt vacante următoarele catedre:

I. *Liceul de băieți „Sf. Vasile”.*

1. L. Germană.

2. Matematici.

II. *Liceul teoretic de fete*

1. L. Germană.

III. *Școala Normală de băieți.*

1. L. Italiană.

2. Istorie.

3. Șt. Agricole

IV. *Școala Normală de fete.*

1. Matematici.

V. *Liceul Comercial de băieți.*

1. Română—Germană.

2. Mărfuri cu Șt. Naturale.

Cei cari doresc să ocupe ca suplitori vreuna din aceste catedre, trebuie să îndeplinească condițiile cerute de legea generală a învățământului secundar, precum și condițiile legii speciale care regulează raporturile dintre școlile confesionale române și Ministerul Culturii Naționale.

Cererile însoțite de acte, (extras de naștere și de botez, certificat de studii, numiri anterioare și de serviciu) se vor înainta Mitropoliei Române Unite din Blaj, până la data de 15 Ianuarie 1943. Vor arăta și situația actuală în care se află.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 28 Decembrie 1942.

† **Valeriu Traian**
Administrator Apostolic